

ניצחון בתחרות הלמידה יביא לניצחון בקרב

“אנחנו מתמודדים עם שני צבאות טרור, חזבאללה וחמאס, ארגונים סמי-צבאיים לומדים, ותחרות הלמידה איתם קשה מאוד. החוכמה היא לא רק ללמוד אלא גם להשתנות”. תא”ל (מילי) גיא חזות, ראש מערך הלמידה המבצעית בזרוע היבשה, בריאיון על למידה מתמדת תוך כדי לחימה

תא”ל (מילי) גיא חזות (שני מימין, בחזית התמונה). “ארגנו הגנה לפי הספר, רק בלי אמל”ח. חסמנו את השערים של הקיבוץ עם טרקטורים, העלינו תצפיתנים על המגדל המפורסם של נגבה, שעדיין נושא סימני ירי מ־1948”. צילום: דו”ץ

תא”ל (מילי) גיא חזות, מה למדנו במהלך “חברות ברזל” מבחינת הלמידה המבצעית?

למדנו שמי שינצח בתחרות הלמידה ישיג את הניצחון בשדה הקרב.

אנחנו מתמודדים עם שני צבאות טרור, חזבאללה וחמאס, ארגונים סמי-צבאיים לומדים, ותחרות הלמידה איתם קשה מאוד. החוכמה היא לא רק ללמוד אלא גם להשתנות. ובכל מקום שבו למדנו, גם השתנינו מהר. ראינו דוגמאות לכך בצפון ובדרום. בצפון התחלנו את המלחמה במבוכה מול איום הנ”ט, והיו לנו נפגעים. מהר מאוד למדנו והפקנו

ערב המלחמה סיים תא”ל (מילי) גיא חזות לכתוב את הספר **צבא ההייטק וצבא הפרשים** שבקרב יראה אור בהוצאת **מערכות**. בספר מתריע חזות על הסכנות שבהפיכתו של צה”ל מצבא קלסי - לצבא מפוצל לשניים: צבא הפרשים של פעם וצבא הייטק. ב־7 באוקטובר מצא עצמו חזות מגן על ביתו, מרחק קילומטרים ספורים מרצועת עזה, וזמן קצר לאחר מכן גויס למילואים כראש מערך הלמידה המבצעית בזרוע היבשה. במסגרת תפקידו היה אחראי על ריכוז הלמידה המבצעית במהלך המלחמה בזרוע היבשה והעברת ממצאיה בזמן אמת לכוחות בשטח.

ד"ר אמיר גילת, מפקד מערכות

איפה אתה היית ב־7 באוקטובר?

ב־7 באוקטובר פקחתי את עיניי ב־6:32 בדיוק, עד היום אין לי הסבר לזה, ואיך שפקחתי את עיניי שמעתי את רעש המטחים. אני גר קרוב מאוד לעוטף, בקיבוץ נגבה. הערתי את אשתי ובנותי, אמרתי להן שפרצה מלחמה, והן לעגו לי כמובן. הן אמרו שזה עוד סבב, עוד מטח, מה מלחמה, תפסיק עם הסורים על הגדרות. שנים צוחקים עליי בבית שאני כל הזמן מתריע מפני מלחמות ואסונות.

היו שעות לא פשוטות שבהן יש היסטריה וטלפונים וכל הקיבוץ נושא אליך עיניים, כי אתה היחידי עם ניסיון מבצעי. הקיבוץ נמצא במרחק 10 דקות נסיעה משדרות, לכן אני ועוד קצין שגם השתחרר מהצבא מצאנו את עצמנו מארגנים הגנה חפוזה על קיבוץ נגבה ללא אמל"ח, עם מה שכל אחד הביא מהבית

יש לי שתי בנות בצבא, אז אמרתי להן תעלו על מדים, תיכף יקפיצו אתכן. כשפתחנו טלוויזיה וראינו את התמונות של המחבלים על גבי הטויוטות בשדרות הן הבינו שכנראה אבא שלהם צודק. לקחתי את אחת הבנות ליחידה שלה. רגע לפני שהיא יצאה מהאוטו אמרתי לה שחייה הולכים להשתנות, שצפויים ימים קשים וזה הזמן לתפקד. ארבע שעות מאוחר יותר היא התקשרה אליי בבכי והודיעה שהמפקד שלה, אל"ם רועי לוי, נהרג בקיבוץ רעים.

חזרתי לקיבוץ בסביבות 8:30-9:00 והקיבוץ כמרקחה. שמועות על מחבלים מכל עבר. היו שעות לא פשוטות שבהן יש היסטריה וטלפונים וכל הקיבוץ נושא אליך עיניים, כי אתה היחידי עם ניסיון מבצעי. הקיבוץ נמצא במרחק 10 דקות נסיעה משדרות, לכן אני ועוד קצין שגם השתחרר מהצבא מצאנו את עצמנו מארגנים הגנה חפוזה על קיבוץ נגבה ללא אמל"ח, עם מה שכל אחד הביא מהבית. לי היו רק סכין וגז מדמיע שלקחתי מהבת שלי. יחד עם שני חיילים שעדיין לא הוקפצו והיה להם נשק ארוך, ארגנו הגנה לפי הספר, רק בלי אמל"ח. חסמנו את השערים של הקיבוץ עם טרקטורים, העלינו תצפיתנים על המגדל המפורסם של נגבה, שעדיין נושא סימני ירי מ־1948. פרסנו אנשים בנתיבי החדירה לקיבוץ שייתנו לנו התרעה, שמנו צוות עתודה על טרקטורון שנהגתי בו עם חיילת חמושה מאחוריי. מי

לקחים, והצלחנו להשתנות. פיתחנו טכניקות חדשות וגרמנו נזק כבד לאויב.

תן דוגמה מעזה

התחלנו את המלחמה בעזה עם קצת מבוכה בכל הקשור להפעלת יחידות החי"ר שלנו. בתחילה הסתמכנו על חטיבות הרק"ם הכבד ומהר מאוד הבנו שלצד היתרונות של החי"ר הממוכן יש גם לא מעט חסרונות. התחלנו להפעיל טוב יותר גם את החי"ר הממוכן וגם את החי"ר הרגלי, והתוצאות היו בהתאם. בזכות זה הצלחנו לפגוע בלא מעט מחבלים ולהשיג הישגים טקטיים מרשימים.

דוגמה אחרת היא כשחטיבת גולני יוצאת לתמרון בציר החוף ומבינה מתחקור של קרבות קודמים שיש לה הזדמנות לפעול על פי עקרון המהירות על חשבון עקרון האבטחה. החטיבה השיגה הישגים כבירים ביותר אל מול האויב, כמעט ללא נזק לכוחותינו, והכול נבע מלמידה והשתנות.

תא"ל (מילי) גיא חזות (מימין). "חסרים לנו בנדיטים בצה"ל, והיו חסרים לנו בנדיטים לפני 7 באוקטובר". צילום: דו"ץ

כוחות צה"ל בגבול הצפון. "אם נצטרך להפעיל את הצבא גם לתמרון בלבנון, לשמחתנו ולמזלנו נבוא מוכנים יותר". צילום: דו"ץ

בקרב יראה אור בהוצאת "מערכות" הספר שלך "צבא ההייטק וצבא הפרשים". במה הוא עוסק?

צבא ההייטק וצבא הפרשים נכתב מעבר לים. אחרי שסיימתי את תפקיד פיקוד השדה האחרון שלי כמפקד אוגדה, הייתי נספח צבאי במזרח הרחוק. הזמן בתקופת הנספחות גרם לי לכתוב על אחד המשברים החמורים ביותר לדעתי שצה"ל התמודד איתם מאז הקמתו, חלוקה לשני צבאות: צבא ההייטק וצבא הפרשים. צבא ההייטק הוא צבא משוכלל ומתקדם שפועל כמעט בכל תווך ובכל אזור במזרח התיכון. צבאות העולם נושאים אליו עיניים וחפצים גם באמל"ח שלו וגם בתפיסות הלחימה שלו. הנוער הישראלי רוצה להתגייס אליו והאימא הישראלית רוצה שהילד שלה יתגייס אליו. לעומת זאת צבא הפרשים, שאני השתייכתי אליו ב־30 שנות שירות, הוא צבא היבשה שהפך מאליטה שהובילה את צה"ל במשך שנים לצבא מוכה וחבול שלא מאמין בעצמו, וגם הדרג הבכיר בצה"ל והדרג המדיני לא מאמינים בו ונמנעים מהפעלתו מחוץ למשימות בט"ש הגנתיות. ולאט לאט המוטיווציה לשרת בו הולכת ופוחתת. בספר אני מסביר איך התפתחו לצבא המפוצל לשניים ומה הסכנה בכך לישראל.

שניהל את הכול בחפ"ק היה הקצין השני. ניסינו להשיג נשק מהבסיס הקרוב, אבל לא עבד לנו הקשר.

למה בנגבה ההגנה הצליחה וביישובי העוטף לא?

קודם כול אלינו לא הגיעו מחבלים. אני מניח שאילו היו מגיעים, ההתקפה הייתה נגמרת רע מאוד בהיעדר נשק ותחמושת. ביישובים אחרים השאלה הייתה מי עשה את הסוויץ' מהר ממצב של בט"ש למלחמה, כמו הרבש"צית בניר עס. היא הבינה שהאיום הוא לא איום רגיל בבט"ש, אלא מלחמה, ופרסה במהירות את כל האנשים שלה בנתיבי החדירה. היא לא ריכזה את הסד"כ מול האיום, כי מי שעשה זאת הושמד. מי שהבין שאנחנו בנחיתות מספרית ופעל על פי עקרון האבטחה ולא על פי עקרון המהירות הצליח לשרוד ולעמוד במשימה.

מה הלקח למקרים עתידיים חלילה, בין בצפון בין בדרום?

יש לקחים בהיבטים שונים מלפני 7 באוקטובר, תהליכי בניין הכוח, המודיעין ותכנון תפיסת ההגנה ביישובים ובאוגדת עזה, ולקחים מרגע שהאש נפתחה, על ניהול קרב ההגנה תוך כדי התקפה, הכוח הצבאי שהגן בגזרה. הדבר הראשון שהיה חשוב לנו במערך הלמידה המבצעית היה להעביר את הלקחים מימי הקרבות של 7-9 באוקטובר למפקד פצ"ן ולמפקדי האוגדות שם. לשמחתנו הרבה מהלקחים האלה יושמו במהירות.

פעילות צה"ל בעזה. "הזנחנו את צה"ל, ובעיקר את כוחות היבשה, פוליסת הביטוח של מדינת ישראל". צילום: דו"ץ

שלישית, פיקוד הדרום בנה תוכנית תחבולנית מאוד. השלב הראשון של התמרון החל בגזרה צרה מאוד והכוחות תקפו את העיר עזה ממערב למזרח. התקפה זו שינתה את התמונה, משום שבמשך 15 שנים חמאס בנה תשתית הגנה קבועה, תת קרקע ודירות מבצעיות ממולכדות, הערוכה לתמרון של צה"ל ממזרח למערב. בזכות שלוש הפעולות האלה התמרון נחל הצלחה גדולה.

נוסף על כך מימשנו את הקרב המשולב. המודיעין שלנו היה איכותי מאוד. הצלחנו לייצר, למרות קשיים בשבוע הראשון, רציפות והמשכיות בזכות לוגיסטיקה קרבית צמודת תמרון. הצלחנו לבנות במשך חודש כשירות למערך המילואים. השילוב של הרק"ם הכבד ומערכות הצי"ד, שהושקע בהן רוב הכסף ביבשה, הוכיח את עצמו מעל ומעבר. כל אלה בשילוב למידה מבצעית והשתנות, פיקוד מלפנים ורוח גייסות אתה מוצא צבא מנצח.

נשמע שאני לא מדבר עם מחבר הספר שהספיד את צבא היבשה אלא עם זה שמהלל אותו

עד כה דיברתי רק על הדברים הטובים. לא דיברתי על הדברים הרעים, אלה שקשורים ל-7 באוקטובר ולשאלה איך הגענו למצב שבו נכשלנו כצבא.

איך הגענו למצב של שני צבאות?

זה התחיל במלחמת יום הכיפורים, בהפרדות בין צבא היבשה

הספר נכתב לפני המלחמה, אבל לנוכח הדברים שאמרת על גבורת הלוחמים של היום ועל הצלחת התמרון אולי טעית, אולי צריך לגנוז את הספר

אלוף בצה"ל שקרא את הספר אמר לי בציניות שאם התמרון של צה"ל כל כך טוב אולי לא צריך להתאמן ואולי זה בסדר שהזנחנו ככה את כוחות היבשה. אז כרגע אנחנו נמצאים בעיצומה של המלחמה ועדיין מוקדם לסכם. יש דברים שבהחלט פעלו בצורה מרשימה ויש דברים שפחות ביחס לכשירות של צבא היבשה, אפשר לומר שהיו בהחלט הישגים מרשימים.

במשך שנים דחינו בעיות מבצעיות עד שהן גדלו למפלצת שצמחה בעזה והכתה אותנו ב-7 באוקטובר. אילו היינו מאמינים בתמרון, אילו היינו סומכים על היחידות שלנו כמו שאנחנו עושים כרגע, במצב חוסר הברירה, אולי יכולנו להרוג את המפלצת הזאת בעודה קטנה

ראשית, לא מעט מהצלחת התמרון ברצועה קשורה בעובדה שהצלחנו לגרום לאוכלוסייה לצאת מהעיר עזה. כך הסרנו את המגן האנושי של חמאס, את העוקץ בתפיסת הפעולה שלהם. שנית, בהיעדר האוכלוסייה יכולנו להצמיד לתמרון עוצמת אש חריגה, ובשיתוף פעולה הדוק בין כוחות האוויר והיבשה בנינו מנגנונים מרשימים שאפשרו אש קרובה גם בזמן וגם בטווח.

כוחות חי"ר ברצועת עזה. "אני נפעם מהנחישות שהחברה הישראלית מפגינה מאז 7 באוקטובר". צילום: דו"ץ

לא הצליחה ב"דין וחשבון" ו"ענבי זעם", שני מבצעים שבהם ניסינו באמצעות האש להפעיל לחץ על הסורים ועל חזבאללה כדי לרסן את כוחם בדרום לבנון, והיא לא הצליחה בכל סבבי הלחימה, לא מול חזבאללה ב-2006 וגם לא מול חמאס, למעשה מהשתלטות על רצועת עזה ב-2007. לא ב"עמוד ענן" ולא בכל הסבבים שהגיעו לאחר מכן.

במלחמה הזאת מצאנו את עצמנו עם כוחות השריון, ההנדסה, החי"ר והיחידות המיוחדות שלנו בתוך השטח, בחלק מהמקרים עם קרבות פנים אל פנים עם המחבלים, ורק אז הבנו כמה תפיסת האש הייתה לא רלוונטית. היא כמעט לא גרמה נזק לתשתיות הענפות של האויב, מתחת לקרקע ומעליה, והיא לא הצליחה להוציא את המחבלים מהמחילות

במלחמה הזאת מצאנו את עצמנו עם כוחות השריון, ההנדסה, החי"ר והיחידות המיוחדות שלנו בתוך השטח, בחלק מהמקרים עם קרבות פנים אל פנים עם המחבלים, ורק אז הבנו כמה תפיסת האש הייתה לא רלוונטית. היא כמעט לא גרמה נזק לתשתיות הענפות של האויב, מתחת לקרקע ומעליה, והיא לא הצליחה להוציא את המחבלים מהמחילות. אפילו בעזרת האש המדויקת והמודיעין האיכותי, אלמלא כניסת הכוחות שלנו פנימה לא היינו מצליחים להגיע להישגים שלנו במלחמה הזאת.

אתה טוען שחל שינוי גם באתוס הלחימה של צה"ל

בהחלט. אתוס הלחימה של צה"ל השתנה מאז מלחמת יום הכיפורים, ועם השנים, בגלל השתנות החברה הישראלית, דם החיילים הפך יקר יותר מדם האזרחים. הגענו למצב

לחיל האוויר, המייצג הקרוב ביותר של צבא ההייטק. בתהליך ארוך שנים שקשור בעיקר לצבא היבשה, חוסר המשמעת והתרבות המבצעית הקלוקלת. התהליך הושפע גם מהשינוי שעברה החברה הישראלית, שבמשך שנים אחרי מלחמת יום הכיפורים לא רצתה יותר לשלם את מחיר המלחמה. במשך שנים דחינו בעיות מבצעיות עד שהן גדלו למפלצת שצמחה בעזה והכתה אותנו ב-7 באוקטובר. אילו היינו מאמינים בתמרון, אילו היינו סומכים על היחידות שלנו כמו שאנחנו עושים כרגע, במצב חוסר הברירה, אולי יכולנו להרוג את המפלצת הזאת בעודה קטנה.

זה מתקשר לאחד הפרקים בספר שבו אתה מדבר על כך שהפכנו מליטה צבאית לשומרי גבולות

בהחלט. היום גורל ישראל נמצא בידם של שומרי הגבולות האלה והם מוכיחים שסומכים עליהם למרות הבעיות הקשות. יצאנו לתמרון עם בעיות לא פשוטות של כשירות ומיומנות, שחלקן נבנו תוך כדי לחימה. אם נצטרך להפעיל את הצבא גם לתמרון בלבנון, לשמחנתנו ולמזולנו נבוא מוכנים יותר. למלחמת לבנון השנייה צה"ל הגיע לא מוכן, לאחר שנים של חוסר אימונים. לעומת זאת היום צה"ל מגיע לאחר שהוא נבנה מחדש, ולמרות הפסקות באימונים פה ושם בגלל אירועי טרור למשל, שריר האימונים פעל והוא בא לידי ביטוי במלחמה הזאת.

בספר אתה דן בצבאות הטרור מול האש מנגד. איך אנחנו מתייחסים אליהם לנוכח המלחמה הנוכחית?

בספר הצגתי טענה שתפיסת האש מנגד נכשלה. היא נולדה אי שם בשנות ה-90 אחרי מלחמת המפרץ הראשונה של האמריקנים בעיראק ואחרי המלחמה בקוסובו. ממבצע "דין וחשבון" (1993) החל צה"ל לנקוט בשיטת הפעולה הזאת. היא

למקומות רעים מאוד. שנית הזנחנו את צה"ל, ובעיקר את כוחות היבשה, פוליסת הביטוח של מדינת ישראל. כגולש סקי מקצועי, מעולם לא העזתי לגלוש בלי הביטוח המקיף הטוב ביותר. אני יודע שברגע אחד של חוסר תשומת לב, בגלל איזו אבן על המסלול, אני יכול להתפרק לחתיכות. לצערי הרב שילמנו מחיר כבד על הזנחת פוליסת הביטוח של ישראל, מה שאנחנו קוראים לו צבא היבשה. למרות העובדה שכוחותינו בעזה פועלים בצורה יוצאת דופן, יש הרבה דברים שכרגע מוקדם לדבר עליהם שיכלונו לעשות טוב יותר במחיר נמוך יותר. גם בדרום וגם בצפון. אנחנו צריכים לזכור שלעולם לא נוכל לוותר על פוליסת הביטוח שלנו.

אתה מסיים את הספר בפרק "ממשבר להודמנות". ההודמנות עדיין בתוקף? מה עוד צריך לתקן?

אני חושב שהגיע הזמן להפסיק לשחק כמו באקורדיון עם הדבר הזה שנקרא צבא היבשה. יש להעמיד תקציב מגודר שלא נוגעים בו, להשקיע בפיקוד השדה הקרבי של צה"ל את כל המשאבים מבלי לחשוב כל הזמן איך אפשר להקטין את הצבא כדי לחסוך עוד שקל. החיסכון הזה עולה לנו בדם ובמחיר של הרבה מאוד שקלים. צריך להבין שזו פוליסת הביטוח של ישראל, ויש לדאוג שהיא תמיד תהיה חזקה והטובים ביותר יהיו אלה שגורל הילדים שלנו נמצא בידיהם.

שבו הסתיים לדוגמה מבצע "שומר החומות" עם 13 הרוגים, מתוכם חייל אחד והשאר אזרחים. זה מצב לא נורמלי, זה אמור להיות בדיוק להפך. אני נפעם מהנחישות שהחברה הישראלית מפגינה מאז 7 באוקטובר. אם מיישהו היה אומר לי לפני 7 באוקטובר שהחברה הישראלית תהיה כל כך חזקה, נחושה ומאוחדת אחרי אסון כזה וסביב מלחמה כזאת הייתי מתקשה להאמין. אני חושב שבזכות זה אנחנו ננצח.

חלק אחר בספר עוסק במפקדים ואתה שואל לאן נעלמו הבנדיטים

אני חושב שחסרים לנו בנדיטים בצה"ל, והיו חסרים לנו בנדיטים לפני 7 באוקטובר. מפקד בנדיט היה צועק על כולנו שהמלך הוא עירום ואולי היה מעיר אותנו לפני האסון. בתור צופה מן הצד אני רואה כבר במלחמה הזאת כמה בנדיטים כאלה. אבל אנחנו נגלה אותם רק בסוף המלחמה.

יש להעמיד תקציב מגודר שלא נוגעים בו, להשקיע בפיקוד השדה הקרבי של צה"ל את כל המשאבים מבלי לחשוב כל הזמן איך אפשר להקטין את הצבא כדי לחסוך עוד שקל. החיסכון הזה עולה לנו בדם ובמחיר של הרבה מאוד שקלים

אמרת שכתבת את הספר כדי לצעוק. מה היית צועק היום אחרי 7 באוקטובר?

שאסור לנו לשכוח שאנחנו העם היהודי ואנחנו חיים עם כאלה שהכירו בנו וחתמו איתנו על הסכמי שלום בזכות הכוח שלנו, בזכות צה"ל, בזכות העובדה שהחרב מונחת לנו ביד ולא על הצוואר. בשנים האחרונות קצת שכחנו את זה בחברה הישראלית. ראשית זה ניכר בעובדה שהיינו מפורדים ומסוכסכים בשנים האחרונות, וזה האיום הכי גדול על החברה הישראלית. אין בעיה להתווכח, אבל בשנים האחרונות הגענו

להאזנה לפודקאסט עם תא"ל גיא חזות על חשיבות הלמידה המבצעית תוך כדי לחימה סרקו את הקוד

